

LITERARNA TEORIJA

6.11.24

- Različni pogledi na literature!
(glede na to kako po pomenu razvijamo avtorja, bralca, besedilo in slično)
- Pogled na pomarančo †
- Skodelica kave in literarna veda
- Različne literarnoteoretske role:

Panoge literarne teorije

- FENOMENOLOGIJA
Kaj je bistvo, pomen literature?
Ije je veja med veja med lit. in drugimi pisniki?
†
- ONTOLOGIJA
Kako obstaja literatura? (Svet Ingarden) ontološko vpr.!
(socvet vs. 2 nicipca soli ← Edito je preveo?)
- MORFOLOGIJA
Oblika literarnega dela.
- AKSILOGIJA
Vrednotenje lit. dela.

Vprašanja lit. teorije

†

Vprašanja so praktična (čeprav morda ne izgledajo tako na prvi pogled)

1. Če... (tudi če ne velja nekaj nekega nauč. o knj. vpr.)

Sporazuma funkcija (kar, kaj)

- Aristotel: bitro lit. umetnosti je mimesis (posnemavače realnosti - sporazuma funkcija!) in postavi vpr. kaj naj lit. posnema, da bo to zanjo primerno.
- Zgo. hujiga vs. Zgo. roman
podatki vs. občutki junakov ...
†

Estetska funkcija

- od romantike naprej je veljalo, da je bitro vseh umetnosti lepota.
- lepota obstaja tudi izven umetnosti (vpr. v naravi)

Etična funkcija

†

Problem ideologije v literaturi

- ideologija avtorja ni nujno ideologija besedila! (lahko pa tudi je); vpr. T. Šalamun: Zakaj nem fašist
mi fašist, toda posem možno, da je porzel miselnost nekoga drugega ali pa smo možnost mišljenja.

to ni legitimizacija fašizma? (temveč opozorilo pred tem?)

to posumemo kot literarno delo (več svobode?)

Se mala morfološke

+

Razmerje med objektom in subjektom

+

Ali ima teorija ...

+

⇒ vec kot imamo lit. knjiga ⇒ manj bomo učivali
v "slabih" lit. delih!

OBLICKA IN VSEBINA

Oblaka in vsebina

+

Kaj je forma?

- stvari lahko spremenimo, ne da bi bila xgodba spremenjena (npr. Romeo in Julija v prozni obliki)
↳ (id. bistvo teksta)
- morda in knjiga forma

↓ +

prepičuje nas,
da beremo
dalje (Dan Brown
Cliffhangerji na koncu
nakaza poglavja)

Slov

+

- S prestopom v lit. delo se spremeni!

(ni več en zapis enak drugemu!)

Jezik +

- neodvisen od literarnih del, ne pa družce od snovi & prestopom v lit. območje ne npr. bistveno.
- lit. semantika ni skoli jezika (npr. 4:33)

Motiv in tema

- obstajata vnitraj lit. dela; bistveno jo določa pojem snovi iz katere nastaneta.
- motiv v lit. delu generira konkreten, tema pa abstraktnejša (duhovno stanje, čustvo, razpoloženje,...)
- Zelo definirana tema = ideja
- odpotoval na interpretacijo

+

Morfologija v praksi

- „nacija samosvorilcev“
↑

brasilski avtor je objavil knjigo v kateri slovenka Veronika razmišlja o samosvori \Rightarrow PREDSODKI!

KANON - KAJ, KDAJ, KAKO?

Kaj je kanon?

- gr. beseda kanón pripaja iz semitskih jezikov, v katerih je ponemilo meritus paličico iz trtičja
- +
- odločno ga oblikujejo znanjlit. okoliščine (kaj se

nam (erot douszbi) kdi sprejemljivo)

Kanon po Lovruško +

Kanon po Lovruško 2 +

Kanon po Lovruško 3 +

↳ „zavaruje tisto kar je dobro“

Kanon po Lovruško 4 +

Obseg kanona? +

- Latinski kanon
- ideja o svetovni literaturi → svetovni kanon
(tako bomo poenotili Evropeje, različne vrednote v razn. kulturnih)

Kako nastane kanon? +

- selekcija (kaj se objavi, kaj ne)
↓
- afirmacija (lit. kritika, lit. nagrade, medijski odziv,...)
↓
- fiksacija (pride v izob. programme,...)

John Guillory: Cultural capital +

- revizije kanona
(potrebe marginal. skupin po reprezentaciji: to in to nagrada še ni dobila šenka,...)

Alt. kanon +

Harold Bloom

↓
Sekuance 26 avtorjev (ki naj bi sodili v kanon)
(preveč zahodnoeurotična perspektiva, kje pa so manj
govoreči jeziki, ...)

H. Bloom: Zahodni kanon (1994)

„teli avtorjev ni povabil čas“

Mreža ? ←

• Revisijskem kanonu izhaja iz veljavljanja
naujšinskih identitet, ...

Popularnokulturni kanon +

• pop. kult. je dandanes več prisotna, ne moremo se
je (zlasti) izhubiti!
• podobni načini delovanja (več gledalcev in nujne
voje)

Yx kanona v kanon +

• kanonični postajajo avt., ki prej ne bi mogli biti

Slovenski premiki v kanonu

• primer Almanet (1938)

↳ „prepopularen“ za tisti čas! (po Bartolovo!?)

!!

xundjetekstualni okoliščine (11.9.) spremeni
popularnost (razumevanja) dela

• primer Integrali (1967)

- Srečko Kosovel (1904-1926)

↓

- Številna razumevanja ...

Apet za cas avt. ker juge preverjajočim, a
ka konični čas zelo primerno!

⇒ čas izida je zelo pomemben!

(V. Brstol: „gle 50 let po moji smrti bodo ljudje
razumeli Alarunta“)

- pogosti so tudi razlopi iz kanona ??
(npr. avtor utone v foxabo, prezapolten način
pisanja za aktualni čas, ...)
- večina avtorjev v kanon ne pride
↓
ni odv. od posamezni!

